

DIFFICULTIES, NEEDS AND EXPERIENCES OF PARENTS STAYING IN THE HOSPITAL DURING THE HOSPITALIZATION OF A CHILD - ON THE EXAMPLE OF RESEARCH IN THE PROVINCIAL SPECIALIST CHILDREN'S HOSPITAL IN OLSZTYN

Trudności, potrzeby i doświadczenia rodziców przebywających w szpitalu podczas hospitalizacji dziecka - na przykładzie badań w Wojewódzkim Specjalistycznym Szpitalu Dziecięcym w Olsztynie

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6435-1545> E-mail: katarzyna.nosek@onet.eu

DOI: <https://doi.org/10.62266/PK.1898-3685.2023.33a.18>

Wstęp

Szpital jest skomplikowaną i złożoną organizacją, w której leczonych jest wielu pacjentów i pracuje wiele osób. Pobyt w szpitalu oznacza możliwość wystąpienia wielu zagrożeń, istnieją jednak mechanizmy je ograniczające, a jednym z nich jest akredytacja. Proces leczenia w szpitalach akredytowanych wiąże się z wysokim poziomem jakości opieki szpitalnej i bezpieczeństwem pobytu w placówce¹.

Instytucja szpitalna to jedna z najważniejszych jednostek organizacyjnych w systemie opieki zdrowotnej. Zapewnia bezpieczeństwo oraz pełni funkcję opiekuńczo--techniczną, która polega na wyleczeniu pacjentów i przywróceniu ich do normalnego funkcjonowania w życiu społecznym. Aktywnymi podmiotami uczestniczącymi w procesie leczenia w szpitalach pediatrycznych są zarówno mali pacjenci, jak i rodzice, którzy dzięki ewolucji systemu opieki medycznej mają prawo przebywać z dzieckiem w szpitalu². Każda choroba wpływa na cały system rodzinny i jest dla każdego członka tego systemu źródłem stresu, lęku i niepokoju. Stawia rodzinę w sytuacji, która burzy dotychczasowy porządek, osłabia poczucie bezpieczeństwa³. Wiele rodzin reaguje w sposób traumatyczny na nowe, zaskakujące i dyskomfortowe sytuacje stanowiące źródło kryzysu, do których zaliczyć możemy chorobę i pobyt dziecka w szpitalu. Jest to zdarzenia nagłe, nieprzewidziane, a więc wymagające uruchomienia nowych strategii radzenia sobie i niosące konsekwencje emocjonalne dla członków rodziny⁴. Kryzys określany jest jako punkt zwrotny, przełom, załamanie, poważne naruszenie stanu równowagi, zachwianie, gwałtowne przesilenie⁵. Jak wskazują Dagmara Krywda-Rybska, Agata Zdun-Ryżewska, Ewa Zach: „Choroba dziecka z całą pewnością może wpływać na cały system rodzinny, podobnie rodzice mają wpływ na postawy i zachowanie małego pacjenta. Relacje w rodzinie, ilość wzajemnego wsparcia, kondycja psychiczna rodziców mogą przekładać się na stan dziecka i tempo powrotu do zdrowia⁶”.

Pobyt w szpitalu, zarówno dla dziecka, jak i dla jego rodzica jest zupełnie nowym rodzajem doświadczenia życiowego, rozgrywającego się w nieznanym środowisku. Dzieciom trudno

¹ Centrum Monitorowania Jakości w Ochronie zdrowia, *Twój szpital to szpital akredytowany*, Kraków 2013, s. 2-3.

² E. Krzyżanowska, *Czas i przestrzeń dziecka z chorobą przewlekłą w instytucji szpitalnej*, „Prima Educatione” 2020, DOI: 10.17951/pe/2020.4.87-105, s.87-105.

³ D. Krywda-Rybska, A. Zdun-Ryżewska, E. Zach, *Stres psychologiczny i czynniki na niego wpływające u opiekuna dziecka krótkotrwale hospitalizowanego*, „Pediatria i Medycyna Rodzinna” 2012, nr 8 (3), s. 268-271.

⁴ M. Błażek, *Rozwód jako sytuacja kryzysowa w rodzinie*, (w:) I. Janicka, H. Liberska (red.), *Psychologia rodziny*, Wyd. Naukowe PWN, Warszawa 2014, s.459-481.

⁵ B. M. Nowak, *Rodzina w kryzysie. Studium resocjalizacyjne*, Wyd. Naukowe PWN, Warszawa 2012, s.39.

⁶ D. Krywda-Rybska, A. Zdun-Ryżewska, E. Zach, *Stres psychologiczny i czynniki na niego wpływające u opiekuna dziecka krótkotrwale hospitalizowanego*, „Pediatria i Medycyna Rodzinna” 2012, nr 8 (3), s. 268-271.

jest zrozumieć przyczyny pobytu w szpitalu, z kolei rodzice przeżywają lęk o zdrowie dziecka oraz stres związany z jego hospitalizacją. Celem artykułu jest ukazanie doświadczeń rodziców związanych z pobytem na oddziale pediatrycznym wraz z dzieckiem, który jawi się jako sytuacja trudna w życiu rodziny. Każde dziecko i każdy rodzic wymaga od instytucji szpitalnej i jej personelu indywidualnego podejścia, indywidualnego planu leczenia, często także porady, wsparcia i pomocy.

1. Szpital Dziecięcy w Olsztynie – centrum hospitalizacji dzieci i młodzieży pochodzącej z województwa warmińsko – mazurskiego i z całej Polski

Szpital Dziecięcy w Olsztynie jest szpitalem nowoczesnym i prężnie rozwijającym się, a zarazem wielospecjalistycznym. Obecnie znajduje się w czołówce szpitali pediatrycznych w Polsce, dysponując nowoczesną bazą lokalową, nowoczesnymi salami chorych, pomieszczeniami dziennymi dla dzieci i ich opiekunów, gabinetami zabiegowymi. W każdym oddziale są warunki do hospitalizacji dzieci zgodne z ich potrzebami rozwojowymi⁷. Szpital Dziecięcy w Olsztynie poszerzył swoją ofertę o nowe oddziały specjalistyczne, które uzupełniły ofertę szpitalną na tyle, że szpital stał się wielospecjalistycznym ośrodkiem leczącym dzieci i młodzież nie tylko z województwa warmińsko-mazurskiego, ale i z całej Polski. Szpital Dziecięcy w Olsztynie specjalizuje się między innymi w diagnostyce i leczeniu chorób i wad części twarzowej i mózgowej czaszki, chorób rzadkich, przewlekłych i wymagających leczenia operacyjnego. Placówka prowadzi kompleksowe i wielospecjalistyczne leczenie – począwszy od diagnostyki, poprzez hospitalizację i rehabilitację pacjentów. Szpital należy do elitarnego grona szpitali zrzeszonych w Europejskich Sieciach Referencyjnych ERN-CRANIO (leczenie wad twarzoczaszki i mózgowoczaszki) oraz ERN- ITHACA (diagnostyka i leczenie chorób rzadkich neurorozwojowych o podłożu genetycznym)⁸. Pozytywny wizerunek i dobre opinie dotyczące placówki i procesu hospitalizacji pacjentów to zasługa zespołu pracującego w szpitalu, zarówno kadry kierowniczej, medycznej i niemedycznej.

2. Hospitalizacja dziecka w szpitalu – nowe wyzwania i współpraca z rodzicami

Dziecięcy pacjenci to ogromne wyzwanie dla szpitali, ponieważ rodzice chcą być blisko swoich dzieci. Choroba dziecka stwarza potrzebę ścisłej współpracy personelu medycznego z rodzicem, który współuczestniczy w procesie diagnostyki i leczenia, przebywając wraz z dzieckiem w szpitalu. Rodzic w szpitalu jest pełnoprawnym członkiem zespołu terapeutycznego, bo to rodzic najlepiej zna własne dziecko⁹. Bez współudziału rodzica w procesie leczenia dziecka już w tej chwili nie ma skutecznego leczenia. Szpital musi więc zapewnić warunki nie tylko przyjazne dzieciom, ale również warunki do przebywania całodobowego ich opiekunów, musi zaplanować bezpieczeństwo szpitala i pacjentów. Rodzic uczestniczy w procesie leczenia, pielęgnacji własnego dziecka, poznaje chorobę, uczy się postępowania pielęgnacyjnego i jest przygotowany do opieki nad dzieckiem po wypisie ze szpitala.

3. Szpitalne przestrzenie dziecięcej aktywności

Placówką zapewniającą zajęcia edukacyjne i rozwojowe dla dzieci w każdym wieku jest Zespół Placówek Specjalnych w Olsztynie, czyli Szkoła Szpitalna, która jest placówką wspierającą. Zadaniem i głównym celem placówki jest wspieranie dzieci w dążeniu do

⁷ K. Piskorz – Ogórek, *Korzystamy ze wsparcia środków unijnych*, „Przyjaciół Dzieci Biuletyn Informacyjny Wojewódzkiego Specjalistycznego Szpitala Dziecięcego w Olsztynie” 2022, nr 22, s.3-7.

⁸ K. Piskorz-Ogórek, *Korzystamy ze wsparcia środków unijnych*, „Przyjaciół Dzieci Biuletyn Informacyjny Wojewódzkiego Specjalistycznego Szpitala Dziecięcego w Olsztynie” 2022, nr 22, s.3-7.

⁹ Tamże.

wyzdrowienia, a także wspieranie rodziców w wychowaniu i pracy z dziećmi¹⁰. W Szkole Szpitalnej dzieci mają okazję doświadczyć nowych sposobów nauki, odkryć, że proces uczenia się może być przyjemnością. Nauczyciele uwzględniają w pracy przede wszystkim potrzeby rozwojowe dzieci i ich stan zdrowia, podążają za nimi i się do nich dostosowują. Nauczyciele przekazują wiedzę w sposób niesztabowy i potrafią z empatią dotrzeć do każdego ucznia-pacjenta. Inne potrzeby edukacyjne mają dzieci z cukrzycą, inne potrzeby mają dzieci na rehabilitacji, a całkiem inne potrzeby, zaburzenia czy trudności mają dzieci onkologiczne. Personel Szkoły Szpitalnej musi uczyć się każdego dziecka, poznawać pacjentów, a dzięki temu nauczyciele sami także nieustannie się rozwijają. Praca z dziećmi w szpitalu to czasem praca typowo terapeutyczna, nie dydaktyczna. Dzięki ogromnemu zaangażowaniu dyrekcji i nauczycieli, dzieci leczone w szpitalu mają zapewnioną profesjonalną naukę i zajęcia świetlicowe. Dla dziecięcych pacjentów szkoła organizuje wiele zajęć dodatkowych, zabaw, które wypełniają dzieciom czas wolny, wnoszą w ich życie radość i uatrakcyjniają pobyt w szpitalu.

Przestrzeniami stworzonymi specjalnie dla dzieci przebywających w szpitalu są sale i kąpiki zabaw, wyposażone stosownie do potrzeb związanych ze spędzaniem czasu wolnego przez dzieci w różnym wieku. W salach zabaw znajdują się zabawki zarówno dla dzieci najmłodszych do 1 roku życia, jak i dla dzieci starszych, a także gry planszowe, książki, materiały plastyczne. Stanowią one duże przestrzenie dla rodzinnych spotkań, zabaw dziecięcych i spędzania czasu wolnego.

Szpital Dziecięcy w Olsztynie dysponuje także parkiem fitness dla pacjentów i ich opiekunów. Od kilku lat na szpitalnym patio znajduje się kolorowy i funkcjonalny plac zabaw dla dzieci, alejki i ławeczki, umożliwiające odpoczynek na świeżym powietrzu, wśród zieleni. Na patio znajduje się także park fitness, stanowiący doskonałą formę rekreacji dla starszych pacjentów i ich rodziców. Urządzenia zostały dobrane przez fizjoterapeutów, by ćwiczenia na nich harmonijnie i kompleksowo wspomagały pracę wszystkich mięśni. Aktywność fizyczna, jeśli nie jest przeciwwskazaniem okresowym w związku z chorobą, jest niezbędnym warunkiem zachowania zdrowia. Rekreacja to także doskonała profilaktyka bólów kręgosłupa, które ze względu na siedzący tryb życia, towarzyszą coraz liczniejszej grupie dzieci¹¹.

4. Metodologia badań własnych

Badania dotyczące doświadczeń rodziców związanych z hospitalizacją dziecka i jednoczesnym towarzyszeniem mu podczas pobytu na oddziale pediatrycznym przeprowadzono w okresie od kwietnia do maja 2023 roku. Do zgromadzenia materiału empirycznego, wykorzystano metodę studium przypadku¹², w ramach którego dokonano analizy doświadczeń rodzicielskich z okresu hospitalizacji dzieci. Problematyka badawcza została ujęta w postaci następujących pytań: Jak rodzice oceniają pobyt na oddziale pediatrycznym wraz z dziećmi? Jakiego rodzaju formy pomocy i wsparcia zaoferowano rodzicom podczas hospitalizacji ich dzieci? Jak rodzice oceniają wyposażenie oddziału pediatrycznego i przystosowanie szpitala do potrzeb najmłodszych pacjentów? Badania przeprowadzone zostały z wykorzystaniem wywiadu częściowo kierowanego, skoncentrowanego na problemie¹³ oraz obserwacji dzieci i rodziców podczas pobytu na oddziale pediatrycznym. Badania osadzono w koncepcji interakcjonizmu symbolicznego w paradygmacie interpretatywnym. W badaniach wykorzystano celowy, sformalizowany dobór próby, uwzględniając dzieci i rodziców przebywających na oddziale

¹⁰ I. Daszkowska-Dąbrowska, A. Czerniawska, *Z życia szkoły szpitalnej*, „Przyjaciel Dzieci Biuletyn Informacyjny Wojewódzkiego Specjalistycznego Szpitala Dziecięcego w Olsztynie” 2022, nr 22, s.61-62.

¹¹ K. Piskorz-Ogórek, *Korzystamy ze wsparcia środków unijnych*, „Przyjaciel Dzieci Biuletyn Informacyjny Wojewódzkiego Specjalistycznego Szpitala Dziecięcego w Olsztynie” 2022, nr 22, s.3-7.

¹² R. E. Stake, *Jakościowe studium przypadku*, [w:] N. K. Denzin, Y. S. Lincoln (red.). *Metody badań jakościowych*, t.1. Wyd. Naukowe PWN, Warszawa 2009, s.623-654.

¹³ K. Rubacha, *Metodologia badań nad edukacją*, Wyd. Editions Spotkania, Warszawa 2016, s.121.

pediatrycznym Wojewódzkiego Specjalistycznego Szpitala Dziecięcego w Olsztynie. Wypowiedzi badanych opisane zostały kodami, które podczas analizy materiału empirycznego przyporządkowywano poszczególnym osobom. Z obserwacji natomiast sporządzono notatki. Podczas opracowywania materiału badawczego zastosowano jakościową analizę tekstu. Zastosowana metoda zbierania i analizy materiału badawczego miała na celu zidentyfikowanie i opisanie przeżyć rodziców związanych z hospitalizacją dziecka, subiektywnych znaczeń przypisywanych pobytowi na oddziale pediatrycznym oraz otrzymanego i oczekiwanego wsparcia. Uzyskane wypowiedzi wymagały uporządkowania w celu zmniejszenia ilości danych i wyciągnięcia z nich wniosków ogólnych¹⁴. Uzyskane w trakcie analizy wyniki prezentowane są w artykule w sposób wybiórczy, stanowią zwartą narrację, przeplataną fragmentami wypowiedzi badanych.

5. Charakterystyka badanych osób

Badania prowadzono wśród dzieci i rodziców, przebywających na oddziale pediatrycznym IV Wojewódzkiego Specjalistycznego Szpitala Dziecięcego w Olsztynie. Łącznie w badaniu wzięło udział 14 osób (7 rodziców i 7 dzieci). Badani to dzieci w wieku od 3 do 12 lat oraz dorośli w wieku od 30 do 42 lat. Przytaczane w części empirycznej wypowiedzi badanych rodziców zostały zakodowane (przyporządkowywano im kod (R) – rodzic oraz liczby porządkowe od 1 do 7).

6. Pobyt rodziców na oddziale pediatrycznym podczas choroby i hospitalizacji dziecka – doświadczenia badanych

Pobyt rodzica na oddziale pediatrycznym w czasie hospitalizacji dziecka nie należy do najłatwiejszych życiowych doświadczeń, związany jest z lękiem o stan zdrowia dziecka, przebieg choroby i procesu leczenia. Wydarzenie to staje się generatorem ogromnego stresu w życiu całej rodziny.

Informacja od lekarza pediatry o skierowaniu do szpitala była dla mnie bardzo stresująca, rozplakałam się w gabinecie. Z jednej strony dlatego, że nie do końca wiedziałam co dolega mojej małej córeczce, a z drugiej strony przeraziła mnie wizja pobytu w szpitalu. Podczas całej hospitalizacji stresowałam się każdego dnia i czekałam na nowe informacje o stanie zdrowia mojego dziecka. R1

Z rozmów z rodzicami wynika, że większy stres towarzyszy w trakcie hospitalizacji dziecka rodzicom dzieci młodszych. W dużej mierze wynika to z troski i chęci zapewnienia poczucia bezpieczeństwa i właściwych warunków rozwojowych dzieciom, które w młodszym wieku (szczególnie od 0 do 3 lat) potrzebują stabilizacji, powtarzającego się schematu planu dnia i najlepiej czują się w środowisku domowym i otoczeniu najbliższych osób. Starsze dzieci mają z kolei większą potrzebę kontaktu z rówieśnikami i eksplorowania świata. Są także bardziej samodzielne i rzadziej potrzebują stałej opieki rodzicielskiej.

W moim odczuciu każdy rodzic najlepiej funkcjonuje ze swoim dzieckiem w domu, w dobrze znanym sobie środowisku, gdzie mamy zaplanowany dzień, ustalone pory posiłków, czas na zabawę, określoną godzinę spaceru, własne zabawki. Co prawda w szpitalu jest świetlica, są Panie, które w tygodniu organizują różnorodne zajęcia dla dzieci, jednak mimo to pobyt tutaj podczas choroby dziecka nie jest przyjemnym doświadczeniem, zwłaszcza w przypadku małych dzieci, tak jak moje 2 letnie. R2

Jestem z córką w szpitalu trzeci raz z tej samej przyczyny. Pierwszy raz była hospitalizowana kiedy miała 2 lata, później w wieku 4 lat, no i teraz kiedy ma 10 lat. Z perspektywy czasu ten pobyt jest dla mnie łatwiejszy. Towarzyszy mi oczywiście lęk o zdrowie dziecka, ale córka

¹⁴ M. B. Miles, *Analiza danych jakościowych*, Wyd. Trans Humana, Białystok 2000, s.58.

jest już duża, samodzielna, mogę ją zostawić na Sali i wyjść po zakupy, czy skorzystać z prysznicu. Kiedy była młodsza te możliwości były ograniczone, bo cały czas byłam przy niej. R3

Trudnością dla rodziców, wyłaniającą się z ich narracji, okazało się także samo przyjęcie do szpitala. Jak wynika z wypowiedzi badanych jest to długotrwały proces, wiążący się z kilkugodzinnym oczekiwaniem w szpitalnym oddziale ratunkowym, gdzie odbywają się wstępne badania i kwalifikacja dziecka do przyjęcia na odpowiedni oddział szpitala pediatrycznego. Rodzice wraz z dziećmi, nie wymagającymi pilnego, natychmiastowego przyjęcia wskazywali, że czas ich oczekiwania wynosił od 2 do 5 godzin. Zdecydowanie odmiennie czas ten wygląda w przypadku dzieci młodszych i starszych. Dzieci starsze i młodzież spędzają czas oczekiwania na przyjęcie w oddziale z rodzicami na wspólnych rozmowach, grach karcianych, grając na telefonach lub przenośnych konsolach. Dzieci młodsze znoszą go znacznie gorzej, szybko się nudzą proponowanymi przez rodzica aktywnościami, takimi jak zabawy zabawkami zabranymi z domu, oglądanie bajek na telefonie rodzica, zwiedzanie korytarza szpitalnego, zaczynają marudzić, często płaczą, co generuje dodatkowy stres u rodzica.

Czekaliśmy z 12 letnim synem na przyjęcie 3 godziny. Byłem zły, że to tak długo trwa, ale nie mogłem nic zrobić. Syn przewrócił się podczas jazdy na rolkach i uderzył się w głowę, pojawiły się wymioty, więc zgłosiliśmy się do szpitala. Po wstępnym badaniu uznano, że będzie potrzebna obserwacja i diagnostyka obrazowa, więc czekaliśmy na przyjęcie na oddział. Graliśmy razem w szachy na telefonie, syn rozmawiał na komunikatorze z kolegami, jakoś przetrwaliśmy. R4

Najtrudniejsze w całym pobycie było dla mnie chyba oczekiwanie na przyjęcie na oddział, które trwało 5 godzin. Z niespełna trzylatką jest to ogromne wyzwanie. Cóрка troszkę bawiła się swoimi zabawkami, trochę pospacerowała z mężem, ale kiedy zaczęła już przystępować jej temperatura i osłabła z sił, siedziała wtulona na kolanach i płakała. R1

Pobyt w szpitalu rodzice oceniają dość dobrze. Pozytywnie odbierają młody personel szpitala, przygotowany do pracy z małymi pacjentami, stopień czystości i jakość przygotowywanych posiłków, zajęcia organizowane dla dzieci czy też samo wyposażenie szpitala.

7. Pomoc i wsparcie kierowane do rodziców podczas pobytu z dzieckiem w szpitalu, a proces adaptacji dzieci i rodziców do placówki

Badani rodzice pozytywnie oceniają sposób przyjęcia dziecka i rodzica do oddziału Szpitala Dziecięcego w Olsztynie. Każdy z badanych zwrócił uwagę na miłe przysposobienie personelu oddziałowego, który odbiera dziecko wraz z rodzicami ze szpitalnego oddziału ratunkowego i wprowadza na oddział. Pielęgniarki i pielęgniarze wprowadzają dzieci i ich rodziców do Sali, prezentują topografię oddziału i najważniejsze miejsca się w nim znajdujące, takie jak sale dziennego pobytu dla dzieci, łazienki czy gabinety zabiegowe. Informują o czasie wydawanych posiłków i zasadach panujących na oddziale. Rodzic zostaje także poinformowany o zleconych dla dziecka badaniach. Rodzice w swoich wypowiedziach zwracali także uwagę na to, że po przyjęciu na oddział personel pytał ich o powód hospitalizacji dziecka, okazywał zrozumienie i oferował swoje wsparcie w trudnych sytuacjach.

Kiedy trafiliśmy na oddział i do gabinetu zabiegowego, pani pielęgniarka od razu zapytała mnie z jakiego powodu przyszliśmy, co się dzieje. Zapewniła mnie, że na pewno córka będzie miała dobrą opiekę i wszystko będzie dobrze. Wydaje mi się, że było mi to bardzo potrzebne. Później, mimo godzin nocnych byliśmy jeszcze na badaniach i w każdym z nim mogłam uczestniczyć. R2

To co jawi się jako istotne, to fakt, że rodzice mogą być obecni na oddziale i poza nim 100 % czasu z dzieckiem, a więc uczestniczą także we wszystkich zabiegach medycznych, procedurach szpitalnych i badaniach, którym poddawane są ich dzieci. Mogą także liczyć na stały kontakt z lekarzami dyżurującymi, którzy udzielają informacji o stanie zdrowia dzieci i wynikach przeprowadzonych badań w ciągu całej doby. Oddziały pediatryczne wyposażone są także

w łóżka i pościel, które oferowane są rodzicom do wypoczynku nocnego. Rodzice dzieci młodszych mogą także spać z nimi w łóżkach szpitalnych. Ponadto na wszystkich oddziałach znajdują się także kuchnie, pokoje dzienne oraz łazienki, dedykowane rodzicom, aby ułatwić im pobyt w szpitalu spowodowany hospitalizacją dziecka.

Pobyt mimo strachu o dziecko, jest naprawdę w porządku. Jest kuchnia z lodówką dla rodziców, w której można przygotować sobie posiłek, a zarazem zmienić na chwilę otoczenie, jest łazienka przeznaczona specjalnie dla nas, z której korzystamy z rodzicami. Są łóżka i pościel dla rodziców. W salach szpitalnych są także szafy na ubrania. Te wszystkie udogodnienia na pewno ułatwiają nam pobyt. R5

Badania były prowadzone już po okresie pandemii, kiedy większość obostrzeń została zdjęta. Z dzieckiem na oddziale może przebywać jeden rodzic, ale jest możliwość wymiany rodziców, a więc w ciągu dnia z dzieckiem może przebywać mama, a w nocy tata, lub na odwrót, czy też rodzice mają możliwość zmieniania się w opiece nad dzieckiem w innym wymiarze czasowym. Ta możliwość niewątpliwie pozytywnie wpływa na jakość funkcjonowania i poczucie dobrostanu psychicznego rodziców, ponieważ każdy z nich może wyjść do domu, odpocząć, przygotować i zabrać z domu rzeczy niezbędne w szpitalu, zażyć kąpiel w domowym zaciszu. Część rodziców nie decyduje się nawet na zwolnienie z tytułu opieki nad dzieckiem, jeśli pracują w trybie zmianowym, udaje im się pogodzić pobyt w szpitalu z pracą zawodową. Dopuszczalne są także odwiedziny pacjentów w oddziałach szpitalnych, kontakt z rodziną, co także pozytywnie oddziałuje zarówno na proces zdrowienia małych pacjentów i jak przeżycie pobytu w szpitalu przez rodziców.

Zamieniamy się z mężem w opiece. Czasem wychodzę zrobić zakupy, zrobić pranie w domu, wykopać się i odpocząć. Oboje pracujemy w systemie zmianowym, więc nie skorzystaliśmy ze zwolnienia, a oboje normalnie pracujemy. Mąż w systemie nocnym, ja kilka razy w tygodniu w ciągu dnia. To też pozwala nam w miarę normalnie funkcjonować, mimo pobytu w szpitalu i choroby dziecka. R1

Jestem w 7 miesiącu ciąży, więc mąż jest z synem w ciągu dnia, a ja przychodzę na noc. Syn jest przyzwyczajony do zasypiania ze mną, a dla mnie opieka nocna ze względu na mój stan jest łatwiejsza. Dziecko śpi, a ja mogę położyć się obok niego i odpocząć. Byliśmy hospitalizowani dwa lata temu w okresie pandemii, kiedy nie było możliwości wymiany rodziców i wówczas o wiele trudniej znosiłam pobyt z dzieckiem w szpitalu, brakowała mi wsparcia najbliższych. R6

Rodzice nie mają większych problemów z adaptacją do pobytu w szpitalu. Dorośli doskonale znają powody hospitalizacji i traktują ją jako niezbędną w procesie zdrowienia swoich dzieci. Szybko poznają zasady panujące w placówce i dość dobrze się do nich dostosowują. Trudniej przebiega proces adaptacji dzieci. Badani wskazują jednak, że zdecydowanie szybciej do pobytu w szpitalu adaptują się dzieci młodsze, dla których najistotniejsza jest obecność rodziców, a nie samo miejsce pobytu, choć szpitalne otoczenie sprzyja najmłodszym. Trudniej natomiast adoptują się dzieci starsze, dla których szpital często kojarzy się z bólem, cierpieniem, wywołuje uczucie lęku i strachu, a jednocześnie odrywa ich od dobrze znanej im rzeczywistości, szkoły i rówieśników.

Obawiałam się tego pobytu, a ku mojemu zaskoczeniu córka znosi ten pobyt bardzo dobrze. Chętnie uczęszcza na organizowane w szpitalu zajęcia, chętnie chodzi bawić się do świetlicy, spaceruje po szpitalnych korytarzach, bawi się swoimi zabawkami, maluje, czasem oglądamy bajki. Nawiązała też dobry kontakt z dziećmi z sali i chętnie spędza z nimi czas. Już pierwszego wieczoru kiedy trafiłyśmy tutaj mówiła, że tata i brat jutro przyjdą nas odwiedzić. Nie miałyśmy większych problemów adaptacyjnych, a to nasz pierwszy pobyt w szpitalu, córka ma 2,5 roku. R1

Córka w ogóle nie chciała zostać w szpitalu, prosiła żebyśmy zabrali ją na własne żądanie ze szpitalnego oddziału ratunkowego. Przyznam, że chcieliśmy ulec z mężem jej prośbom, gdyby

nie interwencja Pani Doktor, która nas przyjmowała. Zostałam z nią pierwszej nocy, ale kiedy zobaczyła, że starsze dzieciaki zostają na noc samodzielnie, nie chciała żebym zostawała. Niemniej jednak ciągle powtarza, że nie chce tu być, skarży się na posiłki, nie chce uczestniczyć w zajęciach, a najchętniej rozmawia przez telefon lub Messengera z koleżankami. R7

Pobyt w szpitalu dla większości dzieci i ich rodziców jest trudnym doświadczeniem. Okazuje się jednak, że właściwa organizacja przestrzeni oddziałów szpitalnych, zwłaszcza pediatrycznych, wsparcie i życzliwość personelu, mogą łagodzić stres dzieci i rodziców i mogące pojawiać się negatywne skutki tego pobytu. Nie zawsze istnieje możliwość przygotowania dziecka do pobytu w szpitalu, ponieważ najczęściej, tak jak w przypadku badanych, hospitalizacja jest nagła. Warto jednak wskazać, że konieczność hospitalizacji może być przygodą dla dziecka i rodzica, związaną z poznawaniem nowego miejsca, nowych ludzi i zdobywaniem nowych doświadczeń, o czym świadczą pozytywne opinie rodziców, dotyczące przebywania z dzieckiem w szpitalu. Nieocenione w przypadku hospitalizacji dziecka jest także wsparcie rodziny i najbliższych osób. Rozmowa telefoniczna, odwiedziny w placówce, pomoc w dostarczeniu potrzebnych rzeczy, mają wówczas ogromne znaczenie.

8. Przystosowanie szpitala i oddziału pediatrycznego do potrzeb najmłodszych pacjentów w narracjach rodziców

Oddział pediatryczny IV Wojewódzkiego Szpitala Dziecięcego w Olsztynie jawi się w rodzicielskich narracjach jako dobrze przystosowany do potrzeb najmłodszych pacjentów. Na oddziale znajduje się świetlica/sala dziennego pobytu dla dzieci wyposażona w mnóstwo zabawek, dostosowanych do dzieci w każdym wieku. W świetlicy znajdują się też dobrze wyposażone biblioteczki, zawierające pozycje zarówno z literatury dziecięcej, jak i młodzieżowej oraz półki wypełnione grammi planszowymi i puzzlami. Każdego dnia na świetlicy pojawiają się nauczyciele prowadzący zajęcia z dziećmi w wieku przedszkolnym oraz w wieku szkolnym, a także Panie pedagogi organizujące zajęcia plastyczne, techniczne, gry i zabawy dla najmłodszych dzieci i ich rodziców. Po południu rodzice samodzielnie mogą organizować czas wolny dla swoich pociech. Oddział dekorują kolorowe rysunki i dziecięce prace. Personel wyposażony jest w kolorowe uniformy z wizerunkami postaci z bajek, co sprzyja nawiązywaniu relacji z najmłodszymi pacjentami. Wyposażenie oddziału i znajdujące się w nim pomieszczenia, sprzęty, także są przystosowane do potrzeb dzieci w różnym wieku. Rodzice pozytywnie oceniają także jakość przygotowywanych posiłków i dostosowanie ich do potrzeb żywieniowych ich dzieci.

Zakończenie

Współcześnie rodzice mają możliwość przebywania wraz z dzieckiem podczas całej hospitalizacji. Nic tak nie zapewnia dziecku poczucia bezpieczeństwa i komfortu psychicznego, jak obecność rodzica. Placówki szpitalne starają się stwarzać rodzicom dogodne warunki pobytu, a personel wspiera w pozostawianiu przy dziecku i procesie jego zdrowienia. Badani wskazywali, że odpowiednie przystosowanie szpitala i zapewnienie dogodnych warunków pobytu zarówno dla dzieci, jak i ich rodziców ułatwiło im funkcjonowanie w trakcie hospitalizacji dziecka, złagodziło negatywne aspekty pobytu w placówce, umożliwiło sprawowanie opieki nad dzieckiem na wysokim poziomie. Rodzice mogli także liczyć na pomoc i wsparcie ze strony personelu, służącego zawsze dobrą radą, pomocą czy wskazówkami dotyczącymi pielęgnacji chorego dziecka. Odpowiednie wyposażenie szpitala w sale zabaw, świetlice, sale dziennego pobytu dla dzieci i młodzieży, ułatwiają im adaptację do placówki i umilają czas leczenia.

Choroba dziecka i konieczność jego hospitalizacji jest trudnym doświadczeniem dla rodziców, jednak zapewnienie rodzicom dostępu do informacji o stanie zdrowia dzieci i godnych warunków pobytu w szpitalu jest niezwykle ważne i pozytywnie oddziałuje na ich zdrowie psychiczne.

Streszczenie:

Celem artykułu pod tytułem: Trudności, potrzeby i doświadczenia rodziców przebywających w szpitalu podczas hospitalizacji dziecka - na przykładzie badań w Wojewódzkim Specjalistycznym Szpitalu Dziecięcym w Olsztynie, jest przedstawienie badań jakościowych dotyczących doświadczeń rodziców związanych z hospitalizacją dziecka i jednoczesnym towarzyszeniem mu podczas pobytu na oddziale pediatrycznym. Teoretyczny namysł obejmuje krótką charakterystykę Specjalistycznego Szpitala Dziecięcego w Olsztynie oraz opis znajdujących się w nim przestrzeni dziecięcej aktywności. Poruszone zostało także zagadnienie hospitalizacji dzieci. Problematyka została ujęta w postaci następujących pytań: Jak rodzice oceniają pobyt na oddziale pediatrycznym wraz z dziećmi? Jakiego rodzaju formy pomocy i wsparcia zaoferowano rodzicom podczas hospitalizacji ich dzieci? Jak rodzice oceniają wyposażenie oddziału pediatrycznego i przystosowanie szpitala do potrzeb najmłodszych pacjentów? W części teoretycznej zastosowano metodę analityczno-syntetyczną literatury przedmiotu, natomiast w części badawczej wykorzystano jakościową procedurę badawczą: metodę studium przypadków i posłużono się techniką wywiadu narracyjnego skoncentrowanego na problemie oraz wykorzystano technikę obserwacji.

Refleksja nad podjętą problematyką wskazuje na fakt, iż współcześnie funkcjonujący Szpital Dziecięcy w Olsztynie stara się stwarzać jak najdogodniejsze warunki pobytu dla swoich pacjentów i ich rodzin, a rodzice bardzo wysoko oceniają pobyt z dziećmi w placówce medycznej. Wnioski wysnute z badań wskazują, że badani doceniają wsparcie i pomoc oferowaną przez personel medyczny i doceniają sposób dostosowania warunków szpitalnych do potrzeb dzieci i młodzieży. Badania i ich wyniki prezentowane na łamach artykułu są jedynie wybiórczo, co nie pozwala na generalizację wyników.

Słowa kluczowe: dziecko, rodzic, choroba, hospitalizacja, szpital;

Summary:

Difficulties, needs and experiences of parents staying in the hospital during the hospitalization of a child - on the example of research in the Provincial Specialist Children's Hospital in Olsztyn

The aim of the article entitled: Difficulties, needs and experiences of parents staying in the hospital during the child's hospitalization - on the example of research in the Provincial Specialist Children's Hospital in Olsztyn, is to present qualitative research on the experiences of parents related to the hospitalization of the child and accompanying him during his stay in the pediatric ward. Theoretical consideration includes a brief description of the Specialist Children's Hospital in Olsztyn and a description of the spaces for children's activity in it. The issue of hospitalization of children was also raised. The issues were presented in the form of the following questions: How do parents evaluate the stay in the pediatric ward with their children? What kind of help and support were offered to parents during their children's hospitalization? How do parents evaluate the equipment of the pediatric ward and the adaptation of the hospital to the needs of the youngest patients? In the theoretical part, the analytical and synthetic method of the literature of the subject was used, while in the research part, a qualitative research procedure was used: the case study method and the technique of narrative interview focused on the problem and the observation technique.

Reflection on the issues raised indicates the fact that the currently functioning Children's Hospital in Olsztyn tries to create the most convenient conditions of stay for its patients and their families, and parents highly evaluate staying with children in a medical facility. The conclusions drawn from the research indicate that the respondents appreciate the support and help offered by the medical staff and the way hospital conditions are adapted to the needs of children

and adolescents. The research and its results presented in the article are only selective, which does not allow generalization of the results.

Key words: child, parent, disease, hospitalization, hospital;

Bibliografia:

Błażek M., *Rozwód jako sytuacja kryzysowa w rodzinie*, [w:] I. Janicka, H. Liberska (red.), *Psychologia rodziny*, Wyd. Naukowe PWN, Warszawa 2014.

Centrum Monitorowania Jakości w Ochronie zdrowia, *Twój szpital to szpital akredytowany*, Kraków 2013.

Daszkowska-Dąbrowska I., Czerniawska A., *Z życia szkoły szpitalnej*, „Przyjaciel Dzieci Biuletyn Informacyjny Wojewódzkiego Specjalistycznego Szpitala Dziecięcego w Olsztynie” 2022, nr 22, s.61-62.

Krywda-Rybska D., Zdun-Ryżewska A., Zach E., *Stres psychologiczny i czynniki na niego wpływające u opiekuna dziecka krótkotrwale hospitalizowanego*, „Pediatria i Medycyna Rodzinna” 2012, nr 8 (3), s. 268-271.

Krzyżanowska E., *Czas i przestrzeń dziecka z chorobą przewlekłą w instytucji szpitalnej*, „Prima Educatione” 2020, DOI: 10.17951/pe/2020.4.87-105, s.87-105.

Nowak B. M., *Rodzina w kryzysie. Studium resocjalizacyjne*, Wyd. Naukowe PWN, Warszawa 2012.

Miles M. B., *Analiza danych jakościowych*, Wyd. Trans Humana, Białystok 2000.

Piskorz – Ogórek K., *Korzystamy ze wsparcia środków unijnych*, „Przyjaciel Dzieci Biuletyn Informacyjny Wojewódzkiego Specjalistycznego Szpitala Dziecięcego w Olsztynie” 2022, nr 22, s.3-7.

Rubacha K., *Metodologia badań nad edukacją*, Wyd. Editions Spotkania, Warszawa 2016.

Stake R. E., *Jakościowe studium przypadku*, [w:] N. K. Denzin, Y. S. Lincoln (red.). *Metody badań jakościowych, t.1*. Wyd. Naukowe PWN , Warszawa 2009.